

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi - experimental research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสัมผัสต่อการลดความวิตกกังวลในผู้ป่วยหลังผ่าตัด โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

ลักษณะประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ป่วยหญิงที่เข้ารับการรักษานในหอผู้ป่วยศัลยกรรมหญิง 1, 2 ศัลยกรรมกระดูกหญิง 1, 2 และหอผู้ป่วยนรีเวชกรรม 1, 2 โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และได้รับการผ่าตัดชนิดที่ใช้ยาระงับความรู้สึกแบบทั่วไป ภายหลังการผ่าตัดแล้ว 2 ชั่วโมง และรู้สึกตัวดี สามารถตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับกาลเวลา สถานที่ และบุคคลได้ถูกต้อง ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2536 ซึ่งมีลักษณะตามกำหนดดังนี้

1. อายุ 20 - 60 ปี
2. สามารถอ่านออกเขียนได้
3. ไม่เคยมีประสบการณ์การผ่าตัดมาก่อน
4. ไม่มีภาวะแทรกซ้อนทั้งก่อนและหลังผ่าตัด
5. มีสติสัมปชัญญะดี ไม่มีปัญหาโรคจิต หรือโรคระบบประสาท
6. ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยสุ่มเข้ากลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการจับสลากแบบไม่แทนที่ โดยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันในเรื่องต่อไปนี้

1. อายุ
2. ระดับการศึกษา
3. การวินิจฉัยโรคและชนิดของการผ่าตัดเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน
4. ระดับความวิตกกังวลแฝง ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะในตัวบุคคล (trait anxiety)

ของสปีลเบิร์กเกอร์และคณะที่มีชื่อเรียกว่า state - trait anxiety inventory Form X-II ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยโดยนิตยา คชภักดี สายฤดี วรกิจโกศาทร และมาลี นิสสัยสุข ซึ่ง นิชจุ นาคะ นำไปทดสอบเพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบประเมิน ได้ค่าเท่ากับ . 82 (2534, หน้า 24) ลักษณะของเครื่องมือมี 20 ข้อคำถาม แบ่งเป็นคำถามที่มีความหมายทางบวก 7 ข้อ ลบ 13 ข้อ มีคะแนนรวมระหว่าง 20 - 80 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดคะแนนรวมเป็น 3 ระดับ ตามการแบ่งของซิมเมอร์แมน และคณะ (Zimmerman, Pierson, & Marker) โดยให้กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีคะแนนอยู่ในระดับเดียวกัน และแตกต่างกันไม่เกิน ± 5 คะแนน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย

แบบแผนการสัมผัส ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของโทวาและแคสเมเยอร์ (Tovar & Cassmeyer) ร่วมกับแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ทำให้การสัมผัสมีคุณภาพของไวส์ (Weiss) รวมทั้งความรู้จากการศึกษาค้นคว้า แล้วนำข้อมูลมาดัดแปลงเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการลดความวิตกกังวลของผู้ป่วยหลังผ่าตัด การสัมผัสครั้งนี้เป็นการสัมผัสเพื่อการดูแล โดยเริ่มจากการวางมือลงบนหลังมือและประคองมือผู้ป่วยอย่างแผ่วเบา พร้อมกับใช้ถ้อยคำที่เสริมสร้างความมั่นใจ จากนั้นบีบบริเวณฝ่ามือ แล้วค่อย ๆ คลายออก ลูบไล้และตบเบา ๆ บนหลังมือของผู้ป่วยตามลำดับ

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

2.1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัว ซึ่งครอบคลุมลักษณะทั่วไปของผู้ป่วย ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา การวินิจฉัยโรค ชนิดของการผ่าตัด ระดับและคะแนนความวิตกกังวลแฝง เป็นต้น

2.2 แบบประเมินความวิตกกังวลขณะเผชิญ สร้างขึ้นโดยสปีลเบอร์เกอร์และคณะ ที่ชื่อเรียกว่า state - trait anxiety inventory Form X-I ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยโดย นิตยา ศษภักดี สายฤดี วรกิจโกศาทร และมาลี นิลลัยสุข ผู้ตอบสามารถประเมินได้ด้วยตนเอง มีจำนวน 20 ข้อคำถาม แบ่งเป็นคำถามที่มีความหมายทางบวกและลบอย่างละ 10 ข้อ ซึ่งใช้มาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ

ไม่มีเลย = 1 หมายถึง ความรู้สึกนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบขณะทดสอบ

มีบ้าง = 2 หมายถึง ความรู้สึกนั้นตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบขณะทดสอบเล็กน้อย

มีค่อนข้างมาก = 3 หมายถึง ความรู้สึกนั้นตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบขณะทดสอบค่อนข้างมาก

มีมากที่สุด = 4 หมายถึง ความรู้สึกนั้นตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบขณะทดสอบมากที่สุด

การให้คะแนนและการแปลความหมาย โดยข้อที่มีความหมายทางลบจะให้คะแนนในทางตรงข้าม เมื่อรวมคะแนนของทุกข้อคะแนนจะอยู่ในระหว่าง 20 - 80 คะแนน ผลคะแนนรวมสูงแสดงว่ามีความวิตกกังวลสูงกว่าผลคะแนนรวมต่ำ

2.3 มาตรวัดความวิตกกังวลที่ดัดแปลงมาจาก แนวคิดของ วีเวอร์และโลวี เป็นมาตรวัดที่มีค่าการประเมินตั้งแต่ 0 ถึง 100 มิลลิเมตร โดยกำหนดให้คะแนนความวิตกกังวลมากขึ้นตามลำดับตัวเลขที่ประเมินค่าได้ เช่น 0 หมายถึง ไม่มีคะแนนความวิตกกังวล 100 หมายถึง คะแนนความวิตกกังวลที่มากที่สุด

การหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

1. แบบแผนการสัมผัส ผู้วิจัยนำแบบแผนที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้น ผู้วิจัยนำแบบแผนการ

สัมผัสที่สร้างขึ้นไปฝึกทดลองปฏิบัติกับผู้ป่วยที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 ราย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมชาติ ต่อเนื่อง และหาปัญหาเพื่อนำมาแก้ไขก่อนนำมาใช้จริง

2. แบบประเมินความวิตกกังวลขณะเผชิญ ได้รับการแปลเป็นภาษาไทย โดย นิตยา ศษภักดี สายฤดี วรกิจ โภคาพร และมาลี นิสสัยสุข มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทางเครื่องมือและภาษา เครื่องมือนี้ได้มีผู้นำไปใช้หลายท่าน กับกลุ่มตัวอย่างหลายกลุ่มที่แตกต่างกัน และได้นำไปหาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 (ชนินฐา นาคะ, 2534, หน้า 24) และในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับผู้ป่วยในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ซึ่งมีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 ราย ได้ค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของครอนบาคเท่ากับ .89

3. มาตรวัดความวิตกกังวลที่ดัดแปลงมาจากแนวคิดของวีเวอร์ และโลวี ซึ่งได้มีการนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ร่วมกับแบบประเมินความวิตกกังวลขณะเผชิญ ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .73 (ภัสพร ขำวิชา 2534, หน้า 53) และในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับผู้ป่วยศัลยกรรมในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ซึ่งมีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 ราย แล้วนำไปคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ร่วมกับแบบประเมินความวิตกกังวลขณะเผชิญ ตามวิธีของเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient of correlation) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .83

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงคณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตประกอบกิจ และการขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ป่วยในแผนกการพยาบาลผ่าตัด - พักฟื้นศัลยกรรมและนรีเวชกรรม แผนกการพยาบาลศัลยกรรม รวมทั้งแผนกการพยาบาลสูติ-นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

2. เมื่อได้รับหนังสืออนุมัติจากคณะบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่แล้วผู้วิจัยพบหัวหน้างานบริการพยาบาล ผู้ตรวจการตามแผนกต่าง ๆ ดังกล่าว หัวหน้าตึกผู้ป่วยผ่าตัด และ พักฟื้น ศัลยกรรมหญิง 1, 2 ศัลยกรรมกระดูกหญิง 1, 2 รวมทั้งหัวหน้าตึกนรีเวชกรรม 1, 2 เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือ โดยผู้วิจัยแบ่งวิธีการดำเนินการศึกษาในครั้งนี้เป็น 2 ระยะ คือ ระยะก่อนผ่าตัดและระยะหลังผ่าตัด

ระยะก่อนผ่าตัด ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. สัมภาษณ์ประวัติและศึกษารายงานประวัติผู้ป่วยก่อนวันผ่าตัด จากนั้นทำการคัดเลือกผู้ป่วยเพื่อเข้ากลุ่มตัวอย่าง
2. พบผู้ป่วยเพื่อแนะนำตนเอง และสร้างสัมพันธภาพ ชี้แจงวัตถุประสงค์ รวมทั้งขอความร่วมมือจากผู้ป่วย
3. ผู้วิจัยสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ป่วย จากนั้นพูดคุยซักถามเกี่ยวกับอาการทั่วไปของผู้ป่วย และตอบคำถามในข้อสงสัยที่เกี่ยวข้องกับความเจ็บป่วยของผู้ป่วย
4. ประเมินความวิตกกังวลของผู้ป่วย เพื่อใช้ในการจับคู่กลุ่มตัวอย่าง
5. แนะนำวิธีประเมินความวิตกกังวลด้วยมาตรวัดความวิตกกังวล โดยให้ผู้ป่วยทำเครื่องหมายกากบาท ลงบนมาตรวัดความวิตกกังวลตามความรู้สึกวิตกกังวลที่มีอยู่จริงในขณะนั้น
6. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้ป่วย และแจ้งแก่ผู้ป่วยว่าในวันรุ่งขึ้นหลังจากที่ผู้ป่วยได้รับการผ่าตัดแล้ว ผู้ป่วยจะได้รับการประเมินความวิตกกังวลอีก

ระยะหลังผ่าตัด 2 ชั่วโมง เมื่อผู้ป่วยรู้สึกตัวดี และสามารถตอบคำถามที่เกี่ยวกับกาลเวลา สถานที่ และบุคคลได้ถูกต้องแล้ว ผู้วิจัยเริ่มการทดลองโดยนับเป็นเวลา 1.00 ชั่วโมงของช่วงการทดลอง และดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ป่วยที่ได้รับการสุ่มเข้าเป็นกลุ่มทดลอง จะได้รับการสัมผัสตามแบบแผน และได้รับการประเมินความวิตกกังวลดังนี้

1.1 ประเมินความวิตกกังวลครั้งที่ 1 ก่อนการทดลองที่เวลา 1.00 ชั่วโมงของช่วงการทดลองด้วยมาตรวัดความวิตกกังวล

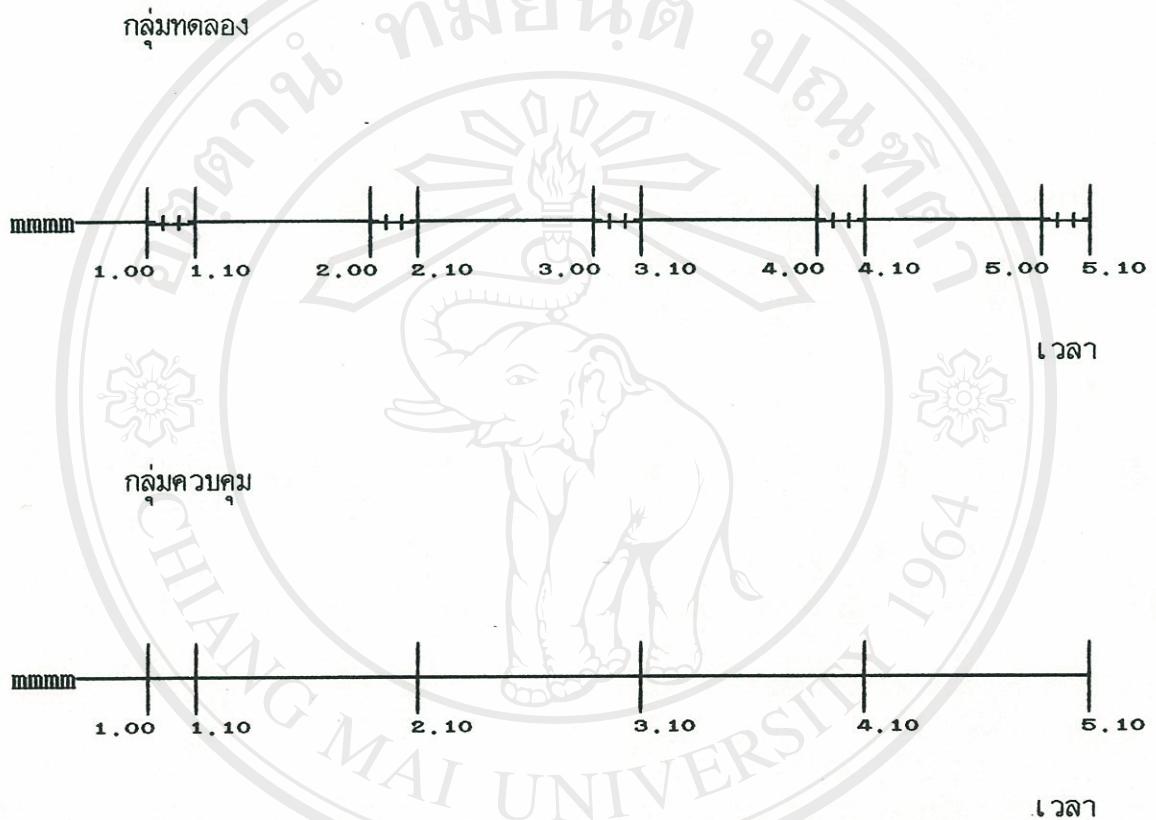
1.2 ให้สัมผัสครั้งที่ 1, 2, 3, 4 ที่เวลา 1.00, 2.00, 3.00 และ 4.00 ชั่วโมงของช่วงการทดลอง จากนั้นประเมินความวิตกกังวลครั้งที่ 2, 3, 4 และ 5 ด้วยมาตรวัดความวิตกกังวล เมื่อเสร็จสิ้นการสัมผัสที่เวลา 1.10, 2.10, 3.10 และ 4.10 ชั่วโมงของช่วงการทดลองตามลำดับ

1.3 ให้การสัมผัสครั้งที่ 5 ที่เวลา 5.00 ชั่วโมงของช่วงการทดลอง หลังจากนั้นประเมินความวิตกกังวลครั้งที่ 6 ด้วยมาตรวัดความวิตกกังวล และประเมินซ้ำด้วยแบบประเมินความวิตกกังวลขณะเผชิญ ที่เวลา 5.10 ชั่วโมงของช่วงการทดลอง

2. ผู้ป่วยที่ได้รับการสัมผัสเข้าเป็นกลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับการสัมผัสตามแบบแผนจากผู้วิจัย แต่จะได้รับการประเมินความวิตกกังวล เช่นเดียวกับผู้ป่วยกลุ่มทดลอง

3. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้ป่วยที่ให้ความร่วมมือ

ขั้นตอนการทดลองสามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 3 แสดงขั้นตอนการทดลอง

mmmm ระยะเวลาที่การผ่าตัดเสร็จสิ้นลง
++ การสัมผัส
เวลา ชั่วโมงของช่วงการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการประเมินความวิตกกังวลด้วยมาตรวัดความวิตกกังวล และแบบประเมินความวิตกกังวลขณะเผชิญ มาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ ตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ
2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความวิตกกังวลที่ได้จากมาตรวัดความวิตกกังวลของผู้ป่วยกลุ่มที่ได้รับการสัมผัสและกลุ่มที่ไม่ได้รับการสัมผัสก่อนและหลังการทดลองที่เวลา 1.00, 1.10, 2.10, 3.10, 4.10 และ 5.10 ชั่วโมงของช่วงการทดลอง โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง เมื่อมีการวัดซ้ำ (two - factor experiments with repeated measurements on one factor) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบเชิงพหุคูณ แบบตุ๊ก (Tukey's honestly significance difference)
3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความวิตกกังวลที่ได้จากแบบประเมินความวิตกกังวลขณะเผชิญ ที่เวลา 5.10 ชั่วโมงของช่วงการทดลอง ระหว่างผู้ป่วยกลุ่มที่ได้รับการสัมผัสกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการสัมผัส โดยใช้การทดสอบ t - test (independent - test)